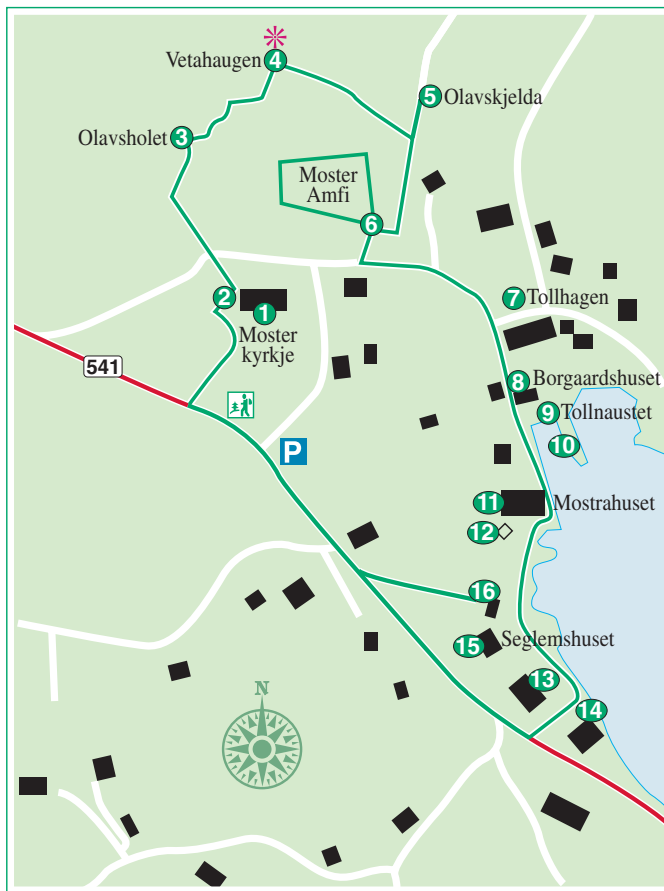

Moster eit sentrum i 1000 år

Moster, mid-point for a thousand years.....

Moster Amfi.

Foto: Magne Raknes

Route and places of interest

Bømlo played a central role in the country's history in the Viking Era, and was an important centre. The sea was vital to the Vikings, Western Norway was the centre of activities in Norway - and Moster is right in the middle. Little wonder Moster played a major role in Norway's history around 1000 AD when the christening of Norway was a major factor. Come for a cultural walk in Mosterhamn.

Terrain: Surfaced road, footpath up to Vetahaugen
Time: About an hour and quarter

Start: The car park at the old church

Rute og ymse av interesse

I vikingtida var Bømlo eit sentrum i landet si historie, og Moster spela ei hovudrolle. På denne tida var sjøferdsla særst viktig. Vestlandet var sentrum i landet vårt, og midt i dette området låg Moster. Det er difor ikkje til å undrast over at Moster står sentralt i det norske historiebildet på 1000-talet, då kristninga av landet tok til.

Bli med på ei vandring gjennom kulturløypa i Mosterhamn.

Terrang: Asfaltert veg, litt ulendt sti opp til og ned frå Vetahaugen.

Tid: Ca. 1 time og 15 min.

Start: Parkering ved gamle kyrkje.

(1) Den gamle Mostrakyrkja. Snorre fortel at i år 995 la Olav Tryggvason til lands her etter ferda over Nordsjøen frå England for å bli konge i Norge. Her feira han messe og grunnla ei kyrkje på same staden. Her har Olav den Heilage og biskopen hans halde ting i år 1024. Denne kyrkja seiest å vera den eldste steinkyrkja i landet. Den er bygt på 1100-talet i romersk stil.

(2) Minnestøtter over Olav Tryggvason, biskop Grimkjell og Olav Haraldson. Avduka av Kong Olav i 1979. Me går ut porten og tar til høgre, deretter til venstre stien opp til Vetahaugen.

(3) «Olavsholet». Kalkhole i berget som skal gå under fjorden. Ei segn fortel at Olav den Heilage hadde ein hund med seg til Moster i 1024. Hunden forsvann ned i hola og vart nokre dagar seinare funnen inne på Valevåg, fastlandet.

(1) The ancient Mostrakyrkja. According to Snorre, the famous Viking scribe, Olav Tryggvason landed here in 995 when he sailed from England to claim the Kingdom. He celebrated mass here and founded a church on the same spot. Later, in 1024 Olav the Holy and his bishops held counsel here. Said to be the oldest stone church in Norway, constructed in Roman style in the 1100's

(2) Monuments commemorating Olav Tryggvason, Bishop Grimkjell and Olav Haraldsen. Unveiled by King Olav V in 1979. Turn right when leaving and then take the left hand foot path up to Vetahaugen.

(3) «Olav's Cave» a chalk cave in the mountain alleged to go right under the fjord. Legend has it that Olav the Holy took his dog with him to Moster and the dog disappeared into the cave, and re-appeared several days later in Valevåg on the mainland.

(4) Vetahaugen viewpoint and signal fire site - associated with the military warning system that reaches back to the time of naval press gangs. The stone cross, unveiled by Haakon VII, was erected in 1924 to commemorate the christening of Norway.

Descend on the opposite face of Vetahaugen, take a left turn.

(5) «Olav's Spring» A natural water source that according to legend contains healing water. Traditionally connected with Olav the Holy. Turn back and walk to:

(6) Moster Amfi, an abandoned chalk works, (and Northern Europe's finest Amphitheatre). Completed in 1984 the theatre seats 1300. The

(4) Vetahaugen utsynsstad og stad for vardebrenning knytta til det militære varslingsystemet, som går attende til leidangstida. Steinkrossen vart reist i 1924 ved 900-års minnet for innføringa av kristenretten i Norge. Krossen vart avduka av Kong Håkon VII.

Me går ned på andre sida av Vetahaugen, tar til venstre.

(5) «Olavskjelda», naturleg kjelde som i følgje tradisjonen skal ha helsegevande vatn. Er knytt til tradisjonen kring Olav den Heilage. Me snur og går attende stien til

(6) Moster Amfi, nedlagt kalksteinsbrot (nord-Europas finaste friluftscene). Amfiet sto ferdig i 1984 og har 1300 sitjeplassar. Kwart år vert det historiske spelet «Kristkongane på Moster» framført i Moster Amfi. Spelet er skriva av Johannes Heggland. Ute frå amfiet tek vi til venstre.

(7) Tollhagen. Tollvesenet sin eigedom fram til 1933. Bergen Tollstad hadde uthamn med egne tenestemenn i Mosterhamn frå 1700-talet. På Vetahaugen hadde tollarane utkiksbu med kontroll over skipsleia. Under Mostraspehelga vert «Daglegliv på Moster for 1000 år sidan» vist i denne hagen.

(8) «Brogaardshuset», fyrvaktar Brogaard sin bustad. Har vore postkontor og telegrafstasjon.

(9) «Tollnauset», naust og lager knytta til tollstasjonen.

(10) «Kjorkjelendingo», båtstø for kyrkjefolket. Eldgamle tradisjonar. Ein periode var her trekai for utskipping av marmorheller.

(11) Mostrahuset. Opphaveleg lager og sjøhus. Ei tid var her hermetikkfabrikk. I dag er her kafedrift og base for aktørane i Mostraspelet.

(12) Ruin etter eldre kalkovn. Riven kring 1920.

(13) «Karlsminde», det mest markerte sentrumsbygget i Mosterhamn. Her har vore gjestgjeveri, tingstove, handel, bank og post. Gjestgjevartradisjonane i Mosterhamn går attende til midten av 1600-talet.

(14) Sjøhuset til eigedomen «Karlsminde».

(15) Inn til høgge finn me «Seglemshuset». Her har det vore drive handel og skomakarverksemd. Huset ombygd og forlengt i byrjinga av århundret.

(16) Restaurert kalkovn. Ein av dei siste nokolunde intakte kalkovnene i Sunnhordland. Murt opp av Mons Gabrielsen i 1890-åra. Var i bruk fram til mellomkrigstida. Her vart det produsert både murings- og gjødningsskalk.

Me tar no hovudvegen attende til parkeringsplassen.

historical play «The Christian Kings at Moster» by Johannes Heggland is performed here annually. Turn left on leaving.

(7) Tollhagen. Owned by «Tollvesenet» - the Customs and Excise Dept. - until 1933. Bergen Customs had a district office in Mosterhamn from the 1700's. The excise men had a perfect view of ships traffic from Vetahaugen. «Daily life in Moster a thousand years ago» is performed here during the Mostra Festival Weekend.

(8) «Brogaardshuset» Lighthouse keeper Brogaard's home. Has also served as a post office and telegraph station.

(9) «Tollnauset» An old boathouse and stores which belonged to Customs & Excise.

(10) «Kjorkje lendingo» Local dialect for the boat landing place for the church. An ancient site, once with wooden quays for exporting marble.

(11) Mostrahuset. Originally a stores and boathouse. Used once as a canning factory, nowadays a cafe. The participants of the Festival Weekend have their headquarters upstairs.

(12) The ruins of an old chalk oven, dismantled around 1920.

(13) Karlsminde, the most architecturally interesting building in Moster centre. It has housed a guest house, a court house, shops, a bank and a post office. Its traditions as a guest house go back to the 1600's.

(14) The boathouse belonging to Karlsminde.

(15) «Seglemshuset» Has been host to both traders and shoemakers. The house was converted and extended early this century.

(16) A restored chalk oven. One of the last more or less intact chalk ovens in the district. Built by Mons Gabrielsen in the 1890's. Used up to the period between the wars. Chalk for use in both building and agriculture was produced.

Hugs:

Grunneigarane har opna opp for turvegen, og alle som følgjer veg og sti må forvalta denne invitasjonen på best mogeleg måte. Hugs og lat att grindar, ver var om dyr i marka, og far fint med naturen. Ver merksam på lokale reglar for bandtvang for hundar. Sjølv om fotturane er lagt godt tilrette og merka, kan det alltid vera noko som endrar seg, eller synest å mangla. Dei som har lagt turane tilrette, tar ikkje ansvar for skader eller anna som måtte skje under turen. Turen blir gjennomført på eige ansvar og risiko.

Remember:

The landowners have opened their land to visitors, and no-one using the roads or paths should abuse this invitation. Remember to close gates behind you, don't disturb or feed animals, and take care with nature. Dogs must be on a lead. Although the walks are well marked and prepared, things may change, or appear to be missing. Those responsible for laying out the walks do not accept any responsibility whatsoever for any injury or damage caused during any participation in any or all walks.

Lagt tilrette og utgitt av Hordaland fylkeskommune i samarbeid med Fylkesmannen i Hordaland, Landbruksavdelinga og Hordaland og Bergen Reiselivsråd.